

NĂM THỨ BA. — SỐ 133

JEUDI 18 SEPTEMBRE 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGŨ

DEPOT LÉGAL

AN HÀ NHƯ'T BAO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction — Rédaction — Administration — Boulevard Delanoue, CANTHO

TÔNG LY: TRẦN-DẮC-NGHĨA

CHỦ BƯT: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BỘN CHỮ LANGSA

BỘN CHỮ QUỐC NGŨ

TRỌN NĂM..... 3\$00
SÁU THÁNG..... 2 00

TRỌN NĂM..... 5 \$ 00
SÁU THÁNG..... 3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ..... 0. 15

BỘN QUỐC-NGŨ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM..... 7\$00
SÁU THÁNG..... 4,50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MEDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bồn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, cần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bồn Hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-tỉnh; nên Bồn Hiệu ăn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đừng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bồn hiệu ngâm, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHẢI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hễ uống vào nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Gía mỗi ve 0\$30, mỗi lố 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bồn hiệu thì Bồn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CẢN PHONG THẤP TƯỞU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như: đau phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chân, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều tiện nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯƠNG BỔ HUYẾT TƯỞU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cử đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, đờn bà dương kinh không đúng, bạch đới xích-dái đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đều dùng được. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nói.

BÁ BO-VỆ SANH TƯỞU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh tật. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bồn dược phòng bằng đa tâm chú ý, tiếm Phương gia thế nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ ăn hữ thì bổ âm, dương hữ thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hữ kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ bá bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỞU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hổ-cốt và Mộc-qua, bồn dược phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Đau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tim la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỞU

RƯỢU THUỐC BÌM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thơ can, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ được, còn như đau lưng, nhức tay, mỏi chân, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chân bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của Bồn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chẵn, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhân để hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thơ để chỗ ở cho ký lưỡng thì Bồn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho dặng mạnh giỏi, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cũng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết TIỆM THUỐC PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhứt hạng bảo chế y sanh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán ròng những thuốc nhứt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng ư, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây dân.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người dòn bả có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giỏi.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RÒNG THUỐC THƯƠNG HẠNG và nhiều hiệu có danh tiếng dấu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì ngửa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE
Có bán các thứ thuốc đã kê tên trên đó, và có bán các thứ thuốc khác, cũng hiện nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Langsa và Annam hàng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đũa là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gửi hàng cho các xứ xa: ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm ròng bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỷ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bông tốt thương hạng, bán mới và bán lẻ vỏ ruột xe máy hiệu Michelin, giầy bành-ét đủ cỡ dặng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gửi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khải.

AN HÀ NHỰT BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Trong cuộc buôn bán phải bên	7.— Nhập lịch Langsa.
chí mới dặng.	8.— Mộng kiến Trinh-An.
2.— Thương mại luận (tiếp theo)	9.— Phú, Bản đàm luận.
3.— Vĩnh-loung khởi sự lập tiệm bán	10.— Hỉ tin
café.	11.— Thơ tin vào lại
4.— Bốn nghề trong xứ.	12.— Nhân đàm
5.— Thơ ngỏ cho ông Đặng-văn-Chiêu	13.— Thi tập.
6.— Trả lời cho ông Nguyễn-mạnh-	14.— Nam-kỳ Thời sự, giá bạc, giá lúa
Bổng.	

Trong cuộc buôn-bán phải bên chí mới dặng

Người Annam ta lúc này coi mỗi đũa biết trong tình đoàn-thể, biết nghĩa đồng bào, biết bình nỗi giống, biết tiết lợi nguyên, nên nghe nói bọn khách đã chiếm cuộc đại-lợi trong nẻo thương trường lại còn dùng lời khi thị nhục mà quốc dân ta như phượng con nít, thì ai ai cũng nóng lòng xót dạ. Bực tri thức dùng lời cổ động khuyến khích đồng-bào mau mau ra lập tiệm mà buôn bán ngõ tranh mới lợi cùng khách, người có tư bốn cũng sẵn số mà thi hành làm cho bọn nó kiên ta tự hậu chớ buôn lời khi thị nữa.

Đó là phần mấy vị phú hộ hào gia tính lập tiệm lập hàng vì có vốn nhiều; còn mấy người vốn ít mở không dặng cửa hàng to, thì cũng nên mua bán những vật nhỏ mọn theo quán, lều, bùng, gánh v... v... Chớ nói muốn buôn bán, song mất vốn ít nên làm không dặng. Đều ấy sai rồi. Và lại: trong cuộc buôn bán

phải bên chí mới dặng, bang đầu nhỏ sau to thùng thăng có ngày cũng nên việc.

Đừng nói chi cho xa: mình muốn cạnh tranh mới lợi với khách thì hãy coi cái gương của hân đây mà bắt chước. Một tên khách ở bên Tào mới sang đến Nam-kỳ, nào có đem vốn liền gì theo? Một hai cái áo quần thay đổi mà thôi. Đến xứ ta rồi, trong mình lưng trống vào mấy tiệm xin ở làm công trước nhờ hột cơm sau ăn lương 5, 6 đồng mỗi tháng. Ở dặng ít lâu thông thuộc tiếng xứ ta, chắc lột dặng 5, 7 chục đồng bèo bỏ nghề làm công tách mình ra buôn bán.

Lúc này, vốn ít mà buôn bán to sao cho tiện, nên phải kiếm chỗ xa thiên thị cho dễ bề cần kiệm, trong làng trong xóm mà nương ngụ, cất quán bán đồ vật, cạo heo, bán xiêu-xáo, bán kẹo, cốm, vau...vau... Khách lành lắm, biết chiều lòng, ở mềm-mỏng, ăn xài tiện tặn, chắc lột dễ dành. Annam ta thấy cuộc của hân biết ở đời vậy, thương, xum nhau vừa giúp. Có kẻ lại đem con gái

mà gã cho bán, giúp vốn thêm mua đồ khá khá mà bán, sâu dèo dặng trớn, phần có bà con bên vợ giúp sức, phần ở lâu quen biết nhiều người, chẳng mấy năm khá dặng, dư 5, 7 trăm 1 ngàn, hấn làm thêm lớn, cho bạc lủa (cắc bông) 1 đồng 4, 5 gĩa, bán đồ (lột da) 1 cái áo vải đen 3 gĩa...! v...v... Làm vậy, lần lần trở nên giàu có bạc ngàn bạc muôn, chừng mới lập hàng này tiệm kia mà kinh doanh sự nghiệp. Ấy cũng bởi sự bền chí mà nên.

Đó, có phải hấn nhờ giao diết với Đồng-bào ta mà nên nhà nên cửa. Cũng đáng giạo là giận hấn no cơm ấm áo lên xe xuống ngựa đi rồi, trở lại phụ bạc ta là kẻ nhờ cậy của hấn, mà khi thì ta là mấn-ri mọi rợ... song nghĩ lại chẳng nên phiền vì có câu: ĐẠO NGỒ ÁC THỊ NGỒ SỰ, ĐẠO NGỒ THIỀN THỊ NGỒ TẶC. Nhờ hấn nó khi thì ta, nhục nhã ta, ta mới dặng hoàn tình mà biết trọng tình đoàn-thể, xót nghĩa Đồng-bào, noug nã ầu lo cuộc tranh thương đoạt lợi cùng chúng nó trong lúc này.

Vậy xin Đồng-ban ta mấy vị có vốn lớn hãy lập tiệm to hăng bự, còn vị nào vốn ít hãy noi gương buôn bán cũ khách tôi đã nói trên đó mà làm, trong cuộc tranh thương mãi đừng sợ mắc cỡ, đừng nệ ít vốn ít tiền buồn gánh bán bưng chi ráo. Ban đầu nhỏ sau to, hễ là Hứu cái sự CẢNH THÀNH. Xin Đồng-ban gần lấy gần lấy.

Phạm-kỳ-Xương.

Thương mãi luận

(Tiếp theo)

Thôi chẳng luận giông dài, trở lại Hàng Hậu-giang tại Trà-vinh. Tại Trà-vinh đã có tiệm Annam như tiệm: Lâm-vọng, Thuận-thương, Nam-tấn-Phát và Vinh-tường-Phát. Song trong bốn tiệm

này ít hàng hóa, không đủ cho Đồng-bào dùng. Cho như Hàng Hậu-Giang này lớn lao lắm, đủ đồ. Nhưng mà ở hạt khác đến lập tại hạt này. Từ xưa, Annam ta có tánh thấy ai ở khác hạt đến xứ mình dựng nghiệp, thì ít muốn giúp cho thành tựu. Vậy ngày nay phải bỏ tánh ấy; làm làm sao cho khách chẳng có thể cạnh tranh mà làm cho bớt hoặc mất cái nguồn lợi của ta. Bọn ấy nghe nói sẽ có Hàng Hậu-Giang tại Trà-vinh, sao sao nó cũng tính mưu kia kể nọ, coi cái cơ của dân tình mình ở với người Cantho ra thế nào dặng nó có cổ động cùng bọn nó. Nay nó thấy có Hàng lớn của Annam, thì hấn ghét lắm. Ta phải làm cho nó biết mặt rằng ta nay chẳng phải như xưa. Đầu khác tình cũng như một nhà; dầu cho người Bắc-kỳ và Trung-kỳ vô dầy ta dài cũng như người Nam-kỳ. Hãy cho chúng nó biết rằng dầy liên lạc của ta nay chạy từ Bắc chí Nam chắc khư như dầy núi Hoành-sơn, chẳng còn đứt nối như xưa.

Và lại Hàng Hậu-Giang mới lập tại Trà-vinh, ban đầu sở phí phải lớn, chưa chắc lợi vô nhiều mấy bữa mới khai trương. Vậy xin quý Ông, quý Bà, quý Thầy, quý Cô, hễ thấy tiệm khai trương ra, thì hãy rùn rùn đến mua giúp, vẫn lại cho đông đảo, làm cho ra cái dấu Trà-vinh với Cantho tương thân tương ái, ngõ hầu làm gương cho những người chẳng có ý nhiệt thành. Dầu không mua chi nữa, mấy ngày đầu cũng phải đến xem, tỏ dạ hân hoan vì thấy được ngôi hàng của mình; chừng nào những quý người trong hàng hạ lưu bắt chước quý Ông, quý Thầy, quý Cô mà đến mua thường thường như mua của khách vậy, thì ta mới khỏi mang lấy chữ vô tình. Lại xưa nay quý người trong hàng hạ lưu, trong mọi việc gì cũng noi dấu bậc thượng lưu; vậy xin bậc thượng lưu

hãy làm gương. Coi trong việc tranh thương mãi tại Saigon cũng hàng thương lưu khởi đoan, sau rồi hạ lưu cũng làm theo. Xin chư quý vị chủ tiệm Annam: Lâm-Vọng, Thuận-Thương, Nam-Tấn-Phát cùng Vinh-Tường-Phát, đến ngày Hàng Hậu-Giang khai trương, hãy đến mừng rỡ, buộc giầy thân ái, tỏ ý rằng chẳng chút nào giống người Nam xưa, ngbla là đồ kỳ lấy nhau, đạo ố đạo, nghề ố nghề, thương ố thương. Và lại một tiệm bán một vạn người mua, mà Hàng Hậu-Giang là cửa Đồng-Bào ta lập. Thí dụ: những anh em ruột với nhau, hễ anh có nghề làm ăn, thì em mừng, em có thể làm giàu anh khoái chí; còn phải kiếm phương mà tương trợ cho nhau cho kinh doanh sự nghiệp hơn nữa. Trong thời đợi này, là đương lúc ta lo thể mà vậy cho khỏi cái ách nó đè trên cổ ta, nghĩa là cái ách buôn bán của khách nếu mình ở xứ mình lập ngôi hàng, thấy Đồng-Bào hạt khác đến buôn bán mà mình tới mừng rỡ, chỉ về cái nhơn tình của xứ mình và cái cách dễ bền chắc cho bạn đồng nghiệp ở khác hạt đến, thì khách nó lại kiên nể mình hơn nữa.

Cũng có lắm Ông ở châu thành bấy lâu nay mua cùng tiệm L...V..., Th... Th, N... T...P..., và V... T... P... ..., nay nếu dời lại Hàng Hậu-Giang thì ra tình yếm cực ghình tăn. Xin chớ có nghĩ như vậy. Vốn chẳng phải quên người cũ liếp kẻ mới, vẫn vạn sự khởi đầu nang, phải giúp cái lúc ban đầu, cho thành tựu, cho có gốc có rễ, thì sẽ có cây và kết quả cũng như chư tôn đã giúp mấy tiệm nói trên đó đã thành rồi vậy. Tôi tưởng lại trong mấy bữa đầu nếu chư tôn hết thấy đều tự mua có một mình Hàng Hậu-giang thì mấy tiệm Annam trên đó cũng vui lòng, vì biết rằng chẳng phải chư tôn phụ nghĩa xưa vui lòng vì muốn cho chư tôn giúp hàng

Hậu-Giang trong lúc sơ khai. Ít lâu như nguồn nước có chỗ, có giòng chảy rồi, thì tiện đâu mua đó, miếng lá cũng mua của Annam thì thôi.

Mấy đếu tôi luận trên đó, hàng thương lưu dư biệt hơn tôi bội phần, chẳng qua tôi e một hai vị có khi quên tưởng đến nên tôi xin nhắc đó thôi. Tôi lo hơn hết là lo cho mấy người bậc hạ lưu mà ở đồng bãi, mà bậc ấy đông hơn hết trong nhơn dân; khách bán buôn lợi nhiều cũng nhờ bán cho bậc ấy. Vậy tôi khếp nép cúi xin các quan Chủ-quạo, trước giúp nước mình, sau giúp cho hàng Hậu-Giang, cổ động với dân trong quận có ra thành thị thì đừng ngại đếu chi, một đồng xu cũng mua của Annam. Cũng cúi xin các hàng Cai Phó Tổng, Ban-biện, viên chức trong làng và mấy vị Diên-chữ vì nước vì dân mà cổ động mấy đếu tôi xin đó. Chư quý Ông nói ra, sao dân tình cũng kẻ tá diên không nghe nhiều cũng nghe ít; bữa nào có nhóm tại nhà công xin thì ơn với dân mà diên thuyết, truyền rao cùng hương thôn lân lý rằng ngay giờ đã đến cho ta thoát khỏi chốn trăm luan là bàn tay của khách; vậy hãy đồng lòng mà nhảy ra một lực, chớ nên chậm trễ.

(Sau sẽ tiếp theo)

Huỳnh-long-An (Trà-vinh)

Vinh-long khởi sự lập tiệm bán café

Theo lời bí nhân ước ao cho đồng bang xứ Vinhlong kết giầy đoan thể lập tiệm café Annam mà đoạt tranh mỗi lợi với khách đã ăn hành trong quý báo «An Hà» số 131 ngày 4 Septembre 1919.

Hiện vài tuần nay quý thầy các ty các sở và chư đồng chí hiệp một ý định mỗi phần bần là (5\$00) tính lại hơn 1

ngân đồng bạc rồi, có nhóm hai kỳ rồi mà bàn tính lập tiệm café mà chưa xong.

Tiết thay! Vì số hùng thì đông người mà có hai thầy ký lục có lòng lo lắng trong cuộc «tranh lợi» này, 1 thầy ký C... làm đầu trong hội (tondateur) 1 thầy ký K... giữ tiền bạc (caissier) cả 2 quý ông thì không ngó vào nên cuộc «tranh thương mại» tại Vĩnh-long chưa thành tựu. Quý ông ôi! tưởng lại lúc này các phần hùn đều mỗi mất trông đợi quý thiện ông nào ngó vào thì số hùn sẽ tăng thêm nữa ấy là: trạch kỳ thiện giả nhi từng chi, còn quý ông không ngó vào ấy là: kỳ bất thiện giả nhi cái chi đó!! Ấy vậy bị nhân ước ao xin quý ông mở lượng hải hà đoái thương đồng chúng cố cặp và bảo bọc quyền lợi cho đồng bào xin ngó vào thì các phần hùn vịnh theo chừng quý ông mà bước tới chắc sự «buôn bán» xứ ta đây mau thành tựu lắm, nếu quý ông đành lòng ngó lơ thì sự tranh lợi xứ ta đây ắt sẽ diễn tri chi cho khỏi bọn kiêu cư không chề hết đồng bang ta là giấy đoàn thể mục sao?? Kia như tỉnh Cánh-thơ xa Saigon hơn xứ ta đó, cuộc tranh lợi nay đã kết quả rồi, tiệm café, tiệm cơm cháo, tiệm cơm Langsa, tiệm bán rượu lế, tiệm bán thuốc Langsa, đến đổi thịt heo cũng đã có ba bốn thớt tại chợ rồi, vậy mà còn đang lo lập chành lúa và còn kêu thúc lập tàu đồ mà đưa hành khách Annam gương tốt như vậy há không đáng khen sao? Không bắt chước sao? Đó là huyết mạch xương thịt Annam, còn ta đây sao? Nghe nói tại Cánh-thơ có ông L.v.S....xướng ra thôi thúc cuộc buôn bán này, đáng khen cho ông L.v.S....là người thanh niên mà có dạ nhiệt thành biết thương đồng chúng, vậy bị nhân ước ao cho ông L.v.S....cứ 1 lòng lo tới hoài cho bền chí, vì bị nhân đã biết lâu vợ chồng ông L.v.S....này là người rất có lương tâm, tánh tình thuần hậu, ái nhân như ký đáng cho người tinh cậy, bị nhân đáng phục lắm.

Ấy đó giấy đoàn thể Cánh-thơ rất khẩn khích đó, còn Vĩnh-long ta sao??? Vậy chúng ta cũng đáng noi gương lành tỉnh Cánh-thơ đây mà bước tới đi, chờ để diễn tri há không hổ sao?? Xin chư quý ông ráng làm làm sao cho sự «buôn bán» café cho thành tựu, thì ân đức của quý ông rất trọng lắm mà!! Tiền bạc hùn đã sẵn rồi xin quý ông ngó vào, chờ để lâu ngày thì rất uổng cơ hội của chúng ta đợi quý ông lắm đó!! Nghe nói thầy Trần-văn-Tú có hùn trong cuộc này như vì chậm trễ đợi đã mỏi mề, nên thầy xuất tư bản ra mà khởi sự lập riêng tiệm café trước hết, định ngày 7 Septembre thì khai trương, vậy xin đồng ban ta như điệp này đáng kết giấy đoàn thể lại xin vô tiệm café này mà giúp ích cho đồng bang sau sẽ lập thêm nữa, nói tắc bất kỳ là tiệm gì của Annam lập, thì Annam phải đến tiệm Annam mà buôn bán, vậy mới gọi là đồng ban đồng chúng đó! Chư quý ông! quý thầy, chư đồng bang ôi! Cũng chẳng biết bọn kiêu cư nó khi thì mạ nhục ta lắm mà! Kia nó đã làm bài gởi mà mạ nhục ta, làm đến khi thì chê ta là giấy đoàn thể mục chư đồng bang đã thấy rồi không cần tôi phải nhắc lại.

Nếu chúng ta mà thấy những điều đó khi thì ta thì chúng ta đáng giận đáng ghét cả bọn nó chẳng hề người đáng. Vậy quý vị nào có tư bản riêng có lòng thương đến giống Lạc Hồng ta thì cũng nên hiệp hùn lập tiệm mà buôn bán đặng cạnh tranh quyền lợi trong xứ của ta lại cho chúng.

Bị nhân xin lỗi chư quý ông, quý thầy chư diễn chủ, bị nhân biết vị nào có lòng thương đồng bang ta biết lo lắng cho chúng tộc ta xin bị nhân cho phép bị nhân xướng danh ra, như mấy thầy thông sự Trạng sư là: Thầy ba T... thấy năm G...thầy sáu V... sở ngành Hậu giang Dương-hàng thấy T...M.T... thấy hai T...T...thầy Paul D....chư quý

chức: Thầy thông L...thầy cai T...thầy phán N...thầy Phó Mười-hai và các quý chức quý thầy xa châu-thành xin đồng một ý kiến tưởng lại lập hàng mua bán lúa, hàng tàu, hàng xe hơi, nói tắc bất kỳ hàng chi quý ông quý chức trên đây làm đều đặng hết. Xin quý ông quý chức quý thầy gần lấy, gần lấy.

Trần-quang-Minh

Bôn nghề trong xứ

Thăm nghĩ căn cội bốn nghề trong bốn xứ chạm tấn bộ huân mớ mang cũng bởi tục cũ lưu truyền đến đời ni cải sửa chưa đặng đặng.

1. Sĩ mong mỗi lần chen đường hoạn trang phú hộ bực hào gia sẵn tiền cho trẻ thơ học trường tỉnh trường trên cùng du học bên Mầu-quốc sau trở tài năng tùy bực đương danh với thế: Ấy là thượng trung như vậy chẳng nói làm chi ngất một nỗi dân cù sần giả ký ngụ thôn quê nhờ các tiểu học đường con trẻ đổi mài kinh sử, thương thay mới nếm mùi văn chúc ít buôn ra phát cò cầm cây thế ấy càng lâu bữa kém mòn còn chỉ mà mở mang cho mau lẹ, thậm uổng mấy năm đèn sách trôi theo dòng nước phú cho ngọn Nam-phong. Khá tiếc đã biết sự cần là chuyên nghề làm lụng cũng có giờ ngơi nghỉ buổi tối hạn trưa xem báo kết bạn học văn cùng nhau cho văn học phát hiện thêm lần học sự rồi học hữu.

2. Nông, vườn ruộng rẫy không qui thẳng chỉ cần mạnh ai tự ý gieo trồng dẫu dãi thất phú cho trời, miêng làm cho có chừng qua ngày tháng nếu làm như thế sao được mau phát đạt sao cho tốt trái bông ao ước làm sao người thợ nghề chỉ bảo kẻ chưa thông ông chủ đất thúc hối nhắc nhở tá điền gieo cấy kiệp thì kiệp tuyệt.

3. Công, các hạng thợ dùng tay mà làm mỗi việc còn thấy dạy thợ chỉ quyết dẫu nghề không dám dạy tinh thông sợ trò giỏi làm ăn choán đám cũng có người thiện nghệ là nhờ tiệm học nhiều thầy phải chi đừng mất hiềm như vậy thì người Nam-Việt biết bao nhiêu là xảo thủ.

4. Thương, ngoại trừ mấy tiệm buôn buôn bán lớn sẵn người thức giả sắp đặt đánh rành tính toán phân minh khách trú bị không muốn kiệp, thậm cho mấy chủ thương hồ lời ăn lỗ chịu đất thất uào ai có tưởng chi ai, người buôn lâu chẳng dạy kẻ mới đi buôn sợ thạo việc được mỗi hàng muốn cho mình được một mình một chợ, rồi mà gặp cơn nguy hiểm mạnh ai tiên báo kỳ thân chẳng mong lòng cứu giúp bọn tai nạn sao gọi rằng thối tử hổ bi sao gọi rằng đoàn-thể.

Than ôi! thế tình đường ấy mất mớ như vậy làm sao cho mau được mở mang làm sao cho mau tấn bộ. Ấy vậy sự đã qua rồi chừa bỏ, xin từ đây giấy đoàn-thể ráng mà buộc ràng liên lạc sáu châu làm cho nổi tiếng với ngoại bang đường ấy mới nhà Nam đại hạnh.

Xuân-hòa (Sổctrăng)

Huỳnh-trung-Nghĩa

Thơ ngổ cho ông

Đặng-văn-Chiều

Tôi đã phản trần với ông ít đều gởi vào trong tờ NÔNG-CỎ-MÍN-ĐÀM rồi, nay tôi xem AN-HÀ-NHỰT-BÁO này lại thấy một bài y như thế. Vậy xin viết thêm mấy lời nữa để thừa hết mọi lẽ cho ông tường.

Đã hay rằng: văn-chương đặt đề cũng như là người viết chữ, muốn viết đứng viết xiên thế nào cũng đặng, miễn coi được thời thời; văn-chương muốn diễn-

tả bằng cách nào cũng được, miễn dùng được thời thời. Vậy tôi dám hỏi ông rằng: kẻ viết chữ đứng chẳng ra đứng, xiên chẳng ra xiên, giòng ngược giòng xuôi, giòng xiên giòng xéo, thảo chẳng ra thảo, chân chẳng ra chân, ai trông cũng lấy làm chướng mắt phải nói, mà cái người viết thời cứ tự đắc là tốt, thời ông bảo thế nào? Văn-chương cũng vậy, đặt văn xuôi chẳng ra văn xuôi, văn vần chẳng ra văn vần, đương nói nôm thời kéo hàng nút chữ uho vào, đương nói ta thời xen một nạm tiếng tây vào chẳng có dấu đuôi không phân nghĩa lý vớ đầu nói đấy, bà chi dùng nấy người thức-giã thấy bộ nghề mà phải nói, nhưng người quen lãng-xăng đi rồi, lấy thế làm hay, thời ông bảo thế nào?

Ông phải biết rằng: ông COURRIER, ông HUGO, ông BÉRANGER đặt ca về tiếng Pháp mà hay ai cũng phải phục ra, tất cũng phải lời lẽ thanh-tào, ý-nghĩa hoạt bát, văn-chương lưu-loát, văn-diện đứng đắn, mẹo mực đúng phải, chứ nếu bà ông ấy cũng vớ chữ gì đặt chữ ấy, bà câu nào dùng câu ấy, về không ra về, ca chẳng ra ca, mẹo mực không thông, ý-nghĩa lộn-xộn, lời-lẽ thô-tục văn-chương nhố-nhăng, thời chắc không còn ai thêm đọc đến lấy nữa bài mà thấy tên các ông ấy cũng phải ghê phải tởn mà thôi.

Bừ KHÔNG-TỬ chẳng chê thơ QUỐC-PHONG, vì thơ QUỐC-PHONG đâu phải những thiên TRỊNH-VỆ dăm-bòn nhưng nhờ hay ý đẹp có thể lưu lại cho vạn cổ xét được nhân-tâm phong-tục thời bấy giờ, dễ làm giùm làm giới. Ông HOMÈRE đi hát cùng đường, cũng hát những bài ca-tụng anh-hùng hào-khiet sự-nghiệp vẻ-vang. Chứ nếu thơ QUỐC-PHONG tám-bảy tám-ba chẳng ra điệu, chẳng nên văn chữ nghĩa dùng không được đúng văn-chương nói chẳng nên nhờ, thời đức KHÔNG-TỬ cũng không

thèm chép đến. Ông HOMÈRE ví cũng chỉ hát nhảm hát bậy chẳng có lý-thứ gì thời cũng chẳng ai thèm ghi nhớ đến tên ông vậy.

Ông RACINE, ông MOLIERE, ông SHAKESPEARE, cùng ông CORNEILLE đem nhờ gấm vóc mà diễn ra kịch bản để dạy đời khuyến thế, cũng là văn văn văn xuôi hai lối mà thôi, song các ông ấy không có đặt sai câu, dùng bậy chữ «Nói xiên đằng ni, nói xéo đằng nớ» bao giờ. Nếu được những cái «văn chương hát-bội» ấy thời quý biết là bao! Song «văn chương hát-bội» của mấy đứa con hát vô học thức nói lảm bậy thời khôn biết thế nào!

Đó là tôi xin nói qua cái nhẽ văn chương để ông nghe, không có ý gì châm chọc ai hết thấy. Người Bắc-kỳ không có ai chê văn chương Nam-kỳ là văn chương hát bội» bao giờ. Nếu mà được văn chương hay tư tưởng rộng, lý luận sắc đáng thời đến văn chương của những người Mọi, người Thổ, người Ma-nú, người Mã-lai chúng tôi cũng ưa chúng tôi cũng quý, chúng tôi cũng rung đùi mà khen ngợi được. Vì văn chương đặt để chẳng ra gì, không còn thú gì, thời đâu văn chương Anh, Pháp, hay văn chương Tào, Nhứt chúng tôi cũng phải chê bai không phục. Chúng tôi có yêu riêng gì thứ văn chương nào, mà ghét riêng gì lối đặt để nào đâu. Người Bắc-kỳ thật là lễ phép, nhún-nhường, hiện còn giữ được những cái phong hóa củ của tổ tiên chúng ta để lại, chúng tôi không có hề khi dễ ai chúng tôi có khi dễ ra chẳng nữa, chỉ khi dễ những người «đã không biết gì mà lại cứ tự tánh chẳng chịu phục thiện mà thôi. Người Bắc-kỳ lúc nào cũng vẫn cho mình là còn thiếu còn dốt, trông thấy thời thế cạnh tranh nhờ được nước Pháp thương mà bảo hộ cho, chỉ một niềm cha bảo con, anh bảo em vợ

Trả lời cho ông Nguyễn-mạnh-Bổng

Trong báo «Nam-Phong» có lời chê văn chương Nam-kỳ là văn chương hát bội rõ ràng, mà ông lại chối ngay, nói rằng không có. Ông đã chối, và kiểm thế nói cho qua, đáng lẽ gì tôi chẳng trả lời làm chi, để mỗi người từ Nam chí Bắc công-luận lấy. Song nội cái thơ trên đây chẳng phải một lời chối ấy mà thôi lại còn nhiều điều khác ăn chịu với những bài tôi viết trong N. C. M. B. và A. H. N. B. hôm nọ.

Ông chê những người «đương nói nôm thời kéo hàng nút chữ nho vào.» thiệt tôi lấy làm lạ! Vậy chứ ông không thấy văn chương Tây thường đương nói Tây kéo hàng nút chữ Lai-tin, chữ Hồng-mao vào hay sao?? À, như người «thức giả» của ông đó muốn chê ai đặt để không đầu không đuôi, thì nói cho có người, hoặc là làm bài «bình luận văn chương» đăng bắt bẻ người ta, thì tôi đây có cang phạm chi đến phòng ra miệng, chừng nào nói đến tôi, tôi sẽ trả lời. Cái này nói văn chương trong Nam-kỳ, ấy là nói chung hết ba triệu đồng bào tôi vậy. Tôi đã đem chuyện ông Courier, ông Hugo, ông Béranger, ông Không-tử, ông Homère văn văn mà nói cho các ông rõ các ông lựa phải lấy đấy mà nói lại tôi đã hiểu rõ đã đọc rồi văn chương mấy đăng ấy mới đem ra mà làm gương cho mấy ông soi, đăng hiểu rằng văn chương hát bội cũng có thể sâu-xa vậy.

Ông nói rằng văn chương Anh, Pháp hay là văn chương Tào, Nhứt ông cũng có thể chê bai không phục. Điều ấy tôi không cang, song tôi khuyên ông, chê người Nhứt nào, người Pháp nào, người Anh nào thì chê cho có người, trong cuốn sách gì, trong bài gì câu làm sao

bảo chống, bẻ bảo bạn, cố gắng sức mà học hành cho khôn ngoan lên để có ngày nở mặt nở mày ra với thế giới. Người Bắc-kỳ biết cảm tình đồng chủng sót ghê đồng bào, chỉ ước ao cho được Nam Bắc thân nhau, ba kỳ quý nhau để có đoàn thể to tát mà sống ở đời cho được mạnh. Người Bắc-kỳ nhiệt-thành với việc dân việc nước, bao giờ cũng không mản ý, chứ không phải người Bắc-kỳ hay kiêu căng. Tôi xin các ngài đừng có lấy mấy lời sặc-lối của một vài ông văn chương, tức vật nhau, mà bỏ mất nghĩa máu mủ, tình họ hàng, phải biết rằng: không có Bắc thời chẳng làm gì có Nam, uống nước phải nhớ nguồn, chứ có nên quên đất tổ tiên, cảnh kia chẳng ở cội này mà ra đấy ư?—Sao mà vì một câu nói vô vị nở nào đã toan cắt đứt cái mạch đồng bào, vậy những khi ngâm bài thơ:

Người ta loạt đầu đem bằng chũ,

Đầu ở trong nỗi khóc là là.

Khóc rằng đôi ta cùng gốc lèn

Sao nỡ đối nhau chi với quá!

thời chẳng đau lòng héo ruột lắm sao? Ai chẳng biết rằng «chưa ắt người Bắc đã biết truyện bằng đầu Nam» ở đâu chẳng có người hay, mà ở đâu chẳng có kẻ dở. Xin ông Đặng-văn-Chiều từ rày đừng nên vớ dũa cả năm thế nữa mà tội nghiệp lắm! Ông à. —Còn sự ông nói ông Phạm-Quỳnh, xin ông xem báo «NÔNG-CỎ-MÍN-ĐÀM» tôi đã có một bài gởi để đăng để là «Trả lời bài «Văn-chương hát bội» của ông Đặng-văn-Chiều Trà-ôn», ông sẽ tường trong dục.

Mân-châu, Nguyễn-mạnh-Bổng

Trợ bút báo Nam-Phong Hà-nội

À Hà-nội, le 27 Août 1919

mà ông không phục. Chớ ông chê không ngần như nói hết Nam-kỳ đó ắt là lời chê vô độ, ấy sẽ gây khổ cho ông chẳng sai.

Ông khoe rằng người Bắc-kỳ hiện còn giữ được cái phong hóa cũ của tổ tiên. Tôi sợ cho ông làm nhọc lòng tổ tiên ông lắm đó vì chưa ắt người tổ tiên đã nói ra rồi chối đi....

Ông khoe rằng người Bắc-kỳ biết cảm tình đồng chủng, xót nghia đồng bào. Đến đây tôi chưa dám tin, tôi chỉ rõ được rằng lúc người Bắc bị lục, người Nam cho tiền thôi. Song tôi cũng chưa dám khoe rằng người Nam-kỳ biết cảm tình đồng chủng, xót nghia đồng bào như mấy ngài vậy.

Ông nói rằng: không có Bắc thì chẳng làm gì có Nam. Ông thiệt không hiểu mà. Gốc gát dân tộc Annam hồi trước ở miệt Tibet tràn qua đây, bây giờ cũng có người Nam ra ở Bắc sanh con đẻ cháu ở ngoài như người Bắc vô trong này, đến đây có lạ gì. Mọi người đều có tổ tiên riêng. Bởi vậy ông họ Nguyễn, kêu là Nguyễn-mạnh-Đông, còn tôi đây họ Đặng, kêu là Đặng-văn-Chiêu!! Nào ắt ai sanh ra ai—(Sách đạo nói tổ tiên loài người ta là ông A-Dong bà A-Dà. Sách triết học Hồng-mao nói tổ tiên loài người ta là con cá, vì lá cây sanh cá, cá sanh khỉ, khỉ sanh người ta). Dẫu có người Bắc-kỳ vô trong này sanh con đẻ cháu, cũng là người Bắc-kỳ hồi xưa chớ chẳng phải người Bắc-kỳ đời nay. Có nhiều người Nam-kỳ ra sanh con đẻ cháu ngoài Bắc, chúng tôi chẳng lấy đấy mà nói rằng không Nam thì chẳng làm gì có Bắc.

Tôi chưa thấy bài ông gửi đăng trong «Nông Cổ» thế nào, để rồi sẽ trả lời.

Đây tôi đã nói mấy đoạn trước về cái thơ ông gởi cho tôi. Sau xin ông chớ thấy tôi viết trả lời cho báo Nam Phong như vậy, mà tưởng tôi không

thương người Bắc-kỳ là người một nước với chúng tôi. Song lời nói thương nhau chẳng phải là đủ, chừng nào có dịp gì, mấy ông mới biết rằng chúng tôi một lòng một dạ với đồng-bào.

Vì mấy ông viết trong «Nam Phong» có lời nhục đến người trong này, nên tôi phải trả lời, sau lại vì ghé thăm bạn tôi là M. Phạm-kỳ-Xương gặp cái thơ trên đây nên tôi phải trả lời thêm. Chớ khi không, chẳng bao giờ mịch lòng nhau làm gì. Ông xin tội từ rày đừng...
VUNG.

Hiện nay người Bắc-kỳ ở trong này như M.M. Ng... Đ..., L... Đ... vân vân tôi đều xem như anh em có lòng nào «củ đậu nấu đậu» bao giờ?

Trà-ôn: Đặng-văn-Chiêu

Kính cùng chư khán quan

Bốn quán rất cảm ơn chư tôn có lòng huệ cò mà nhận xem tờ An-Hà-Nhựt-Báo từ đây đến giờ, đây là phần chư tôn giúp cho bốn quán đăng vãng bản tuần nghiệp; còn phần bốn quán đây chỉ lấy tâm nhiệt thành đem hết chỗ nghe chỗ thấy mà truyền bá ra đăng đáp đến ơn cò cập với chư tôn và quốc dân ta trong lúc này. Vậy mới phỉ lòng của bốn quán.

Sau đây, cho đăng tiện bề chỉnh đốn trong các đều tổn kém: Bốn quán kính nhắc chư tôn vị nào mua báo An-Hà hoặc mới mua hoặc mãng năm rồi mà chưa đóng tiền, xin lưu ý giùm mua mandat gọi giúp ích cùng bốn quán thì ơn của chư tôn rất trọng rất trọng.

Bốn quán cần cáo.

Nhập tịch Langsa

(Naturalisation Française)

Mới hay đăng tin rằng có chỉ vụ của Đức-Giám-Quốc Đại-Pháp để ngày 5 Juin 1919 gởi qua cho ông Hồ-hưng-Nhường Trưởng Tòa tại Châu-Độc, sanh ngày 22 Novembre 1868 nơi làng Hanh-Thông-Tây (Gia-Định) được phép vào theo bộ dân Langsa.

Bốn quán lấy làm hân hạnh kính đoi lời mừng cho ông Hồ-hưng-Nhường đăng vậy mới là xứng danh xứng phận.

A. H. N. B.

Mộng kiên Trịnh-Ân

Vì có tánh ít hay thức khuya, nên bữa nào cũng vậy, Lễ là tối chừng hết canh một thì nó bắt buồn ngủ ngáp vắn ngáp dài dường như mấy vị nuốt thần tới cử mà chẳng hút. Số là một đêm kia độ chừng 9 giờ (hết canh một) mọi khi vào mừng lễ đặt lưng xuống chiếu: chừng 5, 7 phúc đồng hồ đã mê giấc đi rồi nào có biết, chuyển nẩy cũng lạ: nằm trằn trọc hoài, lăn qua rồi lăn lại, bụng muốn ngủ mà ngủ chẳng êm, dường như có đến tâm sự chi huýt trặc vậy. Máng trằn trọc từ 9 tới 10 giờ, từ 10 tới 11 giờ mà chưa ngủ..... chừng tôi quên sự chi... đó, thoát thấy 1 người vạm vỡ, tướng mạo hung hãn lắm, mặt đen như chà-và, 1 con mắt nhỏ 1 con mắt lớn coi như là lé mà không phải, râu quần đeo bó hàm, đầu không bịch khăn đội nón chi ráo, mình thì dễ trần, không mặc áo, lại bận một cái quần đen, chơn đi đôi giày cái mũi cong cong vô ống cẳng, tay xách cái búa đi chầm chầm lại chỗ tôi nằm..... châu ôi! lúc đó, tôi hồn bất phụ thể, ké

chắc phải theo ông theo bà rồi đa..... rung lập cập.... Người đó lấy tay khoát tôi mà nói rằng: mi chớ sợ, ta chẳng làm hại mi đâu. Ta đây: sanh vì tướng tử vì thần chớ chẳng phải như mấy loài quí kia phá người mà kiếm ché xôi gà vịt. Nghe nói vậy: tôi bớt kinh hãi lẫn xuống dường đứng chấp tay xá và hỏi rằng: Thưa ông, chẳng hay ông là người nước nào quí danh ông là ai đến nhà tôi có đến chi dạy bảo? Ông đó cười hà hà rồi đáp rằng: mi lớ quá, mi quên ta thật sao? Ta đây là Trịnh-Ân tự là Từ-Minh trước vì Nhữ-nam-Vương người Trung-quốc làm tôi trào Đại-Tổng Triệu-khuôn-Dần đến nay trót ngàn năm rồi, song ta vì lòng canng trực có dạ trung thành nên sảo Thiên-Đình cho ta hiển thánh bất tiên bất diệt. Ta đến đây mách bảo cho người biết, vì thấy bọn ca nhi (hát bội) của đồng bang người làm đều ưc lý cho ta lắm. Và ta cùng Vương-Huynh ta là niềm thù tặc: ngoại tặc quân thần chi đạo, nội tặc huynh đệ chi tình, hà tất nhân tâm tương hại cho đành! Ta mà quí thần đây là lúc đó ta chinh chiến rồi sa cơ nên bị giặc nó loạn xạ ta, chớ nào có Vương-Huynh ta tỷ tửu mà nghe lời sàm tấu rồi ra lệnh đem ta đến tam pháp tư đồ hạ sát bao giờ? mà hát bội của Đồng-bang người dám đặt đầu làm cho linh Vương-Huynh ta phải mang tiếng hôn quân vô đạo nghe nịnh giết em! Vương-Huynh ta phiến biết chừng nào! Còn ta đây cũng là giận cảnh hồng, vì hát bội người ít bữa đem ta ra nó chém một lần, một năm chém không biết mấy chục lần; như tuần rồi đây tại Cánh-thơ trong một cái rạp hát kia cũng bắt lột Vương-Huynh ta say rượu rồi đem ta ra mà chém nữa! Nếu vậy thì ta phải làm làm sao mà mọc đầu lên hoài cho hát bội của người có mà chém mới đáng chớ! Mi nghĩ coi như vậy có ưc cho ta không? Có ưc cho

Vương-Huỳnh ta không? Ông nói đến đây coi mặt ông có sắc giận lắm; ông bèn tăng-hăng 1 tiếng rồi bỏ ra đi mất. Tôi giựt mình tỉnh giấc nghe đồng hồ gõ 1 giờ khuya, lật đật lấy viết mực biên trọn đêm chiêm bao này xin ấn hành vào đây cho chư độc giả nhàn duợt.

Vô-ngọc-An
Imprimerie de l'Ouest
(Cáuthơ)

Phú, Bản đàm luận

Phú với Bản là bạn đồng song thuở bé buổi lớn khôn gần một mực chỉ giao lui tới tại thù trọn niềm khấn khít; ngày nọ gặp nhau Phú giác về nhà trò chuyện.

Bản—tánh hay liêm sĩ đứng dậy thưa từ đệ huynh viễn biệt, thiên các nhứt phương cũng đã lâu rồi uay được hội ngộ bất kỳ thì tam sauh hữu hạnh.

Phú—mời ngồi trầu nước xong xuôi bày tỏ hàng ân mạng nồng lai lịch.

Bản—hôm nay tôn huynh có hay sự chi chăng há?

Phú—ở ruộng như hủ dục phi thì chẳng lọt vào tai, hiểu đệ tứ hải giao du có thấy đều chi tỏ chơi nghe thử.

Bản—trót tháng rày từng nghe Saigon, Chợ-lớn cùng các tỉnh thành phần nân khách-trú bạc đãi Annam chẳng ai thêm dùng café với đồ điểm tâm của china nữa.

Phú—hiền đệ sai rồi, mới tháng trước tôi đi chợ vào tiệm khách mua đồ tới trăm ngoài bạc chúng nó niềm nở ân cần bưng trà dốt thuốc trao tay tôi lấy làm khoái chí mua thêm cũng bọn.

Bản—phải rồi nó thấy tôn huynh sang trọng ăn mặc lòa lẹt bánh bao nó đem miếng mồi là điều xi-gà chén nước mà mồi nhưn tình được chúng nó mở hoát túi tham đồ lợi đó chứ gì.

Phú—khách-trú bạc đãi những bức người nào xin hiền đệ căn nguyên thuật rõ?

Bản—hôm trước bạn đồng bang ở xóm với tôi tới tiệm khách mua vật dụng về xài, bọn china thấy tôi và chư huynh đệ y phục lải xài nằng náp nám da chơn phèn tay lắm hỏi mồn nào nó cũng thách tôi bằng hai vì bọn tôi nghèo tiền đâu mua cho nổi, túng thế phải trả hạ giá mà mua.... Than ôi! nó đã không đành bán thì tạp hóa của nó hãy còn, cái này nó chưởi thế chưởi thối, tiểu na này nó đủ thứ nó lại xỉ nhục cái lỗ ở ngực lưng ngực lác không biết gì á hãy lộ hồ..... á ti cho lảnh.... Trời đất ôi! nó thì đồng bào như thảo giới mà tôn huynh gọi rằng sai, đợi tới bức nào mới đúng!

Phú—nào có biết ở mồi ai dè bọn nó ký ngụ kiểu cư, như hột lúa của chúng ta mà làm giàu, lẽ thì nó hậu với chúng ta mới phải, nếu y như lời biên đệ tỏ bày thế thì bọn khách-trú mực hạ vô nơn thái quá.

Bản—cùng nhau đàm đạo ác lặn tây đoài, thôi em kiêu về đề cơn rảnh em sẽ thuật tiếp cho tôn huynh tường lãm.

H. T. N.

Hỉ tín

Bồn quán hayặng tui mừng rằng: Chánh thất của M. Đặng-văn-Chiêu cựu Giáo-sư tại Trà-ôn, mới hạ sanh trong đêm 10 Septembre 1919 một đứa con trai rất nơn tươi tốt.

Bồn quán kính dôi lời mừng cho bạn lảnh Đặng-văn-Chiêu gia đình hậu phước hỷ kiến kỳ nam và chúc cho Madame Chiêu và trẻ mới sanh đặng vạn sự an bảo

A. H. N. B.

Lời rao cần kiệp

Kính cùng chư khán quan và Phụ-diễn đăng rõ: Những bài chi các ngài muốn giúp ích giúp vui mà ân hành vào An-Hà nhựt-báo xin gởi cho M. Phạm-kỳ-Xương Chủ-bút hay là M. Trần-đắc-Nghĩa Tổng-lý cũng đặng.

Còn về sự mua nhựt-trinh, sách vở, tuồng, truyện, giấy, mực, dăng các lời rao, văn...văn...Nói tóm I đều, là việc chi có nói về tiền bạc mandat, lettre recommandée, xin các ngài gởi ngay cho M. Trần-đắc-Nghĩa Tổng-lý và chủ sự Ân-quán An-Hà mà thôi,

Xin các ngài lưu ý.

Bồn-quán cần cáo.

Thơ tín văn lai

Bacliêu, le 13 Septembre 1919

A Monsieur Trần-đắc-Nghĩa, Quán-Lý

Ấn-quán An-Hà Cáuthơ

Kính ông,

Hôm nọ tôi nơn dịp đi Cáuthơ có đến nhà in của ông in Cartes de visite, ông nói thuốc "Vạn-linh-Tê" của ông bán dùng trị nhiều chứng bệnh, hề uống vào một hai bữa đã thấy thần hiệu chẳng sai. Vì tôi có 1 người anh hay đau, nhức mỗi tay chơn, bốn uất, nhức đầu, đau lưng và hay sổ mũi, nên nghe ông nói thuốc hay và sẵn dịp tôi có mua thử 2 gói đem về coi theo miếng giấy dặn bảo mà cho anh tôi uống. Nay đặng 8 ngày, anh tôi hết nhức mỗi tay chơn, hết đau lưng, lại ăn biết ngon, anh nói trong mình anh 10 phần nay nhẹ hết 7, 8

ảnh mừng quá sức biểu tôi viết thơ bày đặng là ơn ông và tôi gởi theo đây 1 cái mandat 5\$00, xin ông gởi thêm xuống tôi 11 gói nữa vì bà thân tôi hay đau lưng, bà cũng có uống thử thấy đặng khá.

Sau này xin ông ấn hành cái thơ của tôi đây vào nhựt trính An-Hà cho chư quán từ Lục-châu tường tất thuốc hay, đặng ai có bệnh vậy mua mà dùng. Ấy là một việc giúp cho Đồng-bào ta.

Nay kính

Quách-văn-Cung ký

Quách-văn-Cung Propriétaire
à Bắc-liêu

Nhân đàm

Có ông nhà giàu kia sanh đặng một đứa con trai nơn 10 tuổi; phần thì già mà con một lại cứng, nơn không dám đem vô trường học, sợ chúng ăn hiếp. Mới lo rước thầy tới nhà dạy con học cho tiện; khi thấy đến nơi coi ngày tốt khai trường dạy hơn ba tháng mà con ông chủ nhà chưa thuộc cái vở son.

Bữa nọ thấy nói với chủ rằng: Cháu nó học một mình buồn, nên học lâu biết. Tôi ở nhà cũng có một thằng con được 10 tuổi mà nó học giỏi lắm. Thôi để tôi về thăm nhà và đem nó qua học chung với cháu cho có bạn.

Ông chủ nhà nghe nói có ý mừng; hời thấy về thăm nhà rồi có đem con qua, luôn thể; thấy ta mới về tới nhà không biết tính là nơn; vì mình đã nói lão lờ rồi mà con thì ngu dại, không biết chữ nhứt là một khó quá; mới kêu con lại viết ba chữ; dạy cho thuộc: chữ phụng nghĩa là cơm, chữ bị nghĩa là mền; chữ phụ nghĩa là cha. Vài bữa thằng con thuộc hết. Thấy mới đắc con qua ông chủ nhà mừng rỡ vước ve và khen cháu mình mần. Ông chủ nhà mới viết chữ này, chữ kia mà hỏi đợ nó. Nó dòm rồi lắc đầu; vì bị chữ mới nên không biết. Thấy bèn

nói dờ rằng: vì nó thấy ông lạ chủ nó khóp. Để tôi viết hỏi nó thì nó nói ngay.

Thấy mới viết chữ Phạng hỏi nó chữ gì? nó lắc đầu, thấy mới gạy chừng đặng cho nó nhớ. Hỏi chớ ở nhà mấy ấu giống gì? nó nói tôi ăn bắp với khoai-lang; thấy giận quá mới viết chữ. Bị mà hỏi thì nó cũng lắc đầu; thấy cũng gạy chừng hỏi chớ ở nhà tối ngủ mấy đắp bằng giống gì? Nó nói tôi đắp chiếu với manh đệm thấy giận đỏ mặt liền viết chữ. Phụ tiếp theo thì nó cũng cứ đứng lúc lắc hoài, thấy đỏ quạu nói lớn rằng: Vậy chớ mẹ mày ở nhà thường đêm ngủ với ai? Nó sợ nhớ vọt miệng nói má tôi đêm nào cũng ngủ với chú xã.

«Hè mẹ thì ngủ với cha con nít nó thấy sao nói vậy mà» Thấy ta thôi hỏi, nếu hỏi nữa e thằng nhỏ nói bậy nữa.

Giang-hưng-Bang.
tự Nhứt Ngôn.

Thi tập

THU THIÊN CẨM TÁC

Sùi sục mưa tây mấy đoạn sầu,
Đoái nhìn cảnh sắc đã sang thu;
Chập chông ráng đỏ non in vẽ,
Lai láng trời xanh nước một màu;
Bấy nhận kêu sương mây thăm thăm
Rừng ngô khóc lá gió rao rao;
Non sông mấy dặm tình khôn xiết,
Ngơ ngẩn lòng đây chạnh đến đâu;
Mademoiselle Xuân-Mai (Mỹ-tho)
Mời M. L. tr. Thu hóa chơi kéo buồn

THẮNG CẨM THƠ

Tạo hóa sanh ra tưởng khó lắm?
Người sao lạnh lợi kẻ sao cam?
Ươ trong dạ chua cay lắm,
Ấm á ngoài môi, tức tối thắm;

Nửa tiếng há phân tim phổi cháy,
Đôi đũa khôn biện ruột gan bầm;
Đầu cho ngậm đắng nhả nhơ chịu,
Chỉ chớ mượn lời ngóng cả năm;

Mademoiselle Xuân-Mai (Mỹ-tho)

NHÀ RÁCH

Nhà rách năm căng gỏi thấy-trời,
Mưa sa nắng lọt buổi chiều mới;
Rõ ràng mấy chỗ trắng gieo ngọc
Thong thả tư bề gió quạt hơi;
Anh Đẩu, chú Tào thường bữa ghé,
Cô Hằng, chị Chúc lắm phen chơi;
Hết cơn bí cực rồi qua thái,
Cửa phụng lầu rồng mặt thảnh thơi.

Huỳnh-long-Ẩn (Tra-vinh)

CHIẾC XUỐNG THƠ (G. H. L.)

Khen tay thợ khéo tạc in khuôn
Lớn gọi rằng ghe nhỏ gọi xuống
Lau lách mặt thò ai bác cạy
Nghinh ngang dòng nước thả lướt tuông
Ghe phen đưa rước người tri kỷ
Nhiều nỗi xông pha nẻo suối nguồn.
Lựa phải tàu bè coi mới lịch.
Nhỏ mà nhậm lệ tựa tên buồn.

CON CHỈ THƠ (G. H. L.)

So bé rạn rệp cũng như nhau
Chỉ khí cao xa thú rất mầu
Khéo ở khéo chơi thời trật phẩm
Một mình một cõi chẳng lo âu
Trúng như lăm măng phau phau bạc
Sắc tựa mè đen nhúc nhúc ngàu
Tạo hoá khéo sanh dòng báu quý
Cháu con sao cũng ở trên đầu.

Giang-hưng-Nhượng (lục)

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 7 160
Đông-Dương..... 7 60

Giá lúa

Từ 4480 cho đến 4590 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CANTHO

TÀU «LỤC TỈNH» CHẾT MÁY.

Tuần rồi kỳ tàu thứ tư 10 Septembre 1919 lúc 12 giờ trưa chiếc «Annam» tàu lục tỉnh đi đến Cánhơ cập cầu sang hàng xong-xả; chừng mở giấy đi Vàm-tám, rui máy hư chạy nữa hết được, nên phải nằm tại Cánhơ. Ông chủ tàu liền đánh giấy thép về hãng Messageries Fluviales ở Saigon kêu thợ máy xuống sửa lại qua ngày thứ hai 15 Septembre chiếc «Annam» mới chạy trở về Saigon đặng.

Nhắc lại lúc tàu chết máy, hàng hóa và hành khách đi Sóc-trăng, Bắc-liêu, phải sang qua chiếc «Pélican» đặng tiếp chở đi đến 2 chỗ ấy.

HUYẾT KHI CHỈ NỢ....BỊ GIAM!

Ngày 10 Septembre 1919 tại làng Trường-Lạc (Cánhơ) lúc 6 giờ tối, tên Lê-văn-Chất 43 tuổi vì lúc giận: nợ bất cấp lương, lấy dao chém tên Nguyễn-văn-Trụ 29 tuổi một dao nơi cánh tay trái huyết lưu mảng địa. Cớ tích như vậy: Tên Chất bằng lòng lãnh của tên Trụ 4 gia lúa qua tới mùa khô thì cắt đập 1 chục công ruộng. Lúa lấy về nhà rồi Chất lại đến này thêm 1 gia nữa, Trụ không chịu, nói trước đã giao kết đành rành nay lại còn này cái gì, như không bằng lòng 4 gia đó thì trả lúa lại. 2 đảng đòi co anh tốt tôi xấu, anh xấu tôi tốt một hồi, Chất nổi xung giựt dao chém nhảm cánh tay Trụ một vết rất sâu

máu ra lai lã. Vợ tên Trụ tri hô ai oxy tỵu đến bắt Chất-trói lại. Lấy lời sao khẩu 2 đảng, rồi giải nội vụ đến quan Biện-Lý ngài dạy giam tên Chất vào khám, còn tên Trụ thì đến nhà-thương dưỡng bệnh.

TIỂU TIỆN BẮT ĐẮC TẠI THƠ!

Ngày 12 Septembre 1919, Hương chủ T..... gốc ở làng P.... L.... đến Cánhơ có việc chi không rõ. Khi đón xe hơi mà về, gặp đặng xe, ruổi lại tới hỏi mất tiền. Xe bóp kèn thúc bồi, Hương chủ T.... huỳnh lật đặt....đây....cho mau rồi đặng lên xe. Ngó quanh quất chẳng có chỗ nào kín mà đi, bèn kê vào gốc dương mà tưới.

Tương là tưới vậy đặng cho cây tươi tốt: ơn thì có lẽ nào hại sao? Ai ngờ lúc đang tưới nữa chừng, gặp ông chủ sở Tuấn-Thành đi ngang qua đó, hỏi sao tưới cây không xin phép vậy? Mời Hương chủ T... về phòng việc (Bureau du Commissariat) phạt 4 cát.

Hương chủ T... chịu phạt; song đổi nại nói: nếu cấm làm vậy thì phải để: TIỂU TIỆN BẮT ĐẮC TẠI THƠ cho người ta biết chớ.....ức!.....mà thôi.....! nhà-nước mà.....

Những vị nào hay.....bắt từ.....ràng mà coi chừng lấy.

ĂN CẤP BANG NGÀY

Ngày 12 Septembre 1919, lúc trưa trời mưa lớn tên Lác ở tại Châu-thành Cánhơ tánh ít ngay, nên rảo theo bụi thạch kiểm ghe nào hồ hồng thừa dịp mà lấy đồ. Chuyển nẩy lỡ bại khiến cho Lác ở tù, nên Lác gặp ghe chú xã Hiệp-An có phơi 1 cái áo nhiều đen trên mui mắc mưa để đó. Lác ôm bộ đồ bước xuống thuyền đặng cái áo vào nách. Vừa muốn tàn hình, ruổi bị chú xã thấy, nhảy ra nắm đầu, kêu lính điệu về bót....suối!

ĂN CẤP BAN ĐÊM

Đêm 9 Septembre 1919, tôi Nguyễn-văn-Ngân đi lỡ đường, tới nhà công-sở làng Tân-an (Cánthor) xin ngủ nhờ, trong mình tôi Ngân có 1 cái giấy thuế thân và 5\$00. Năm gần tên Ngân là tên Đồi cũng là ngân nhờ. Đến chừng thoi giết là 1 giờ khuya, Ngân chờ lương: cái giấy thuế thân mất, mà 5\$00 cũng tiêu..... coi lại tên Đồi đã tàn hình bởi nào đi rồi. Tri hô, đặc lính đi kiểm soát chùa ông quan Đồi gặp Đồi nằm đang ngáy. Kêu dậy hỏi đầu đuôi, Đồi chịu có ăn cấp giấy thuế thân, còn bạc thì không rõ. Xét trong mình Đồi gấp 3 đồng bạc, lính bắt nội vụ đem về bót, sáng ngày ông cô làm tờ phúc giải Đồi qua quan Biện-Lý.

LOI RAO

Kể từ ngày 1er Novembre 1919, ai có trống mía nhiều xin chở đến lò rượu **RHUM STELLA** tại làng Phú-Thứ (Cánthor) mà bán. Bất luận mấy ghe cùng mua; mua được tiền lắm.

Còn ai chưa trống mía cũng nên trống cho nhiều mà bán vì lò rượu này dùng nước mía mà làm rượu.

Tỉnh Cantho

LOI RAO

Quan Chủ-tỉnh rao cho thiên hạ hay rằng trong lúc sửa cái cầu sắt Cái-vồn xe hơi đưa bộ hành qua lại **Vinh-Long-Cantho** ghé tạm ở ít bữa tại đầu cầu ấy. Vậy nên tàu chở bộ hành tới chợ Cái-vồn, rồi đó bộ hành đi bộ ra tới xe hơi cách chừng vài trăm thước lausà.

TÀU CANTHOR CHẠY:

Buổi sớm mai: 8 giờ

Buổi chiều: 3 giờ

Canthor, le 28 Août 1919.

Signé: **Tholance**

Vô-văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thơm lập, gọi là "Vô-Văn, học Hiệu" đã khai từ hôm 4 Novem-

bre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thầy giáo cần mẫn con nít học mau tân phát vô cùng.

Tiến học và ăn, ngủ phải đóng trước tín giá như vậy.

Học Ngoài (không ăn ngủ) ...4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ

tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ-văn cùng thâu, cứ mỗi phiếu 100 francs thì kể là:16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 5 Août thi tự, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài qua rằm tháng giêng thì tự bà con cô bác ai có dịp đi Cánthor ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gởi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

MỸ KỸ

TIỆM HỌA CHƠI DUNG VÀ KHẮC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà **MOTTET**, Saigon

Kính cáo cùng quý khách đang hay, tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mù thun bằng cây, chạm bán đồng cùng hoa điều hảo mộc theo lá nhân hiệu, vân vân.

Mộ bia chạm bán đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhâm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô hổ, nước thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biên liên và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

Thương-Ngọc-Giu cần khải

記善曾

TÀNG THIÊN KỸ

DIT

TÀNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
(Cánthor-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG RÀO—ĐÚC CỐNG BĂNG
ĐÁ TRỨNG—CIMENT—ĐÓNG CỬA LÁ SÁCH—CỬA
LÔNG HỔ VĂN HOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy mực thành tính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo lắng cho toàn vẹn, cho mau mánh, những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong chư quân tử, ai muốn mượn tôi làm việc chi thì khá viết thư cho tôi, hay là dời gót đến nhà tôi CHÂU-THÀNH CÁNTHOR ĐƯỜNG SAINTENOY (CẦU TÀU LỚN) NGANG CỬA QUÂN TRẠNG-SƯ GALLOIS MONTBRUN MÀ THƯƠNG NGHỊ—Còn về việc tờ giấy chi chẳng hạn, nếu có dấu hiệu tôi mà không có chữ tôi ký vào, xin chư ông khá lưu ý rằng đó là không phải của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề nhình biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TÀNG-NHAI

Cần-khải

Hậu thanh

Giao tiếp thương mãi hội

CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn tạ lúa (10000pts)

Hùn mỗi phần là 50 tạ, hoặc mượn hùn bạc tính theo số lúa trên đây, vị nào muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn Tỉnh mánh mùa lúa chia lời.

Cúi xin quý vị sống lòng hiệp vốn mà lo đều ích lợi chung và mở đường thương cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi điều chi trong việc hội xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Từ chủ hội Thương-mãi sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khải.

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt ròng bằng nước mía, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bốn hiệu kính cùng chư quý vị rõ: Như vị nào muốn lãnh về bán đăng kiểm tiền huê hồng, xin viết thư cho Bốn hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khỏi trả tiền trước, bán đăng bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu. Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng đăng, thì gởi trả lại cho Bốn-hiệu cũng đăng vậy, miễn là ve còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kính Cáo

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹtho) sớ thứ nhất được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xáng mới vét lại lờn lắm, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như muốn chở lúa thẳng lên Chợ-lớn đi ngã sông Váico cũng dễ lắm.

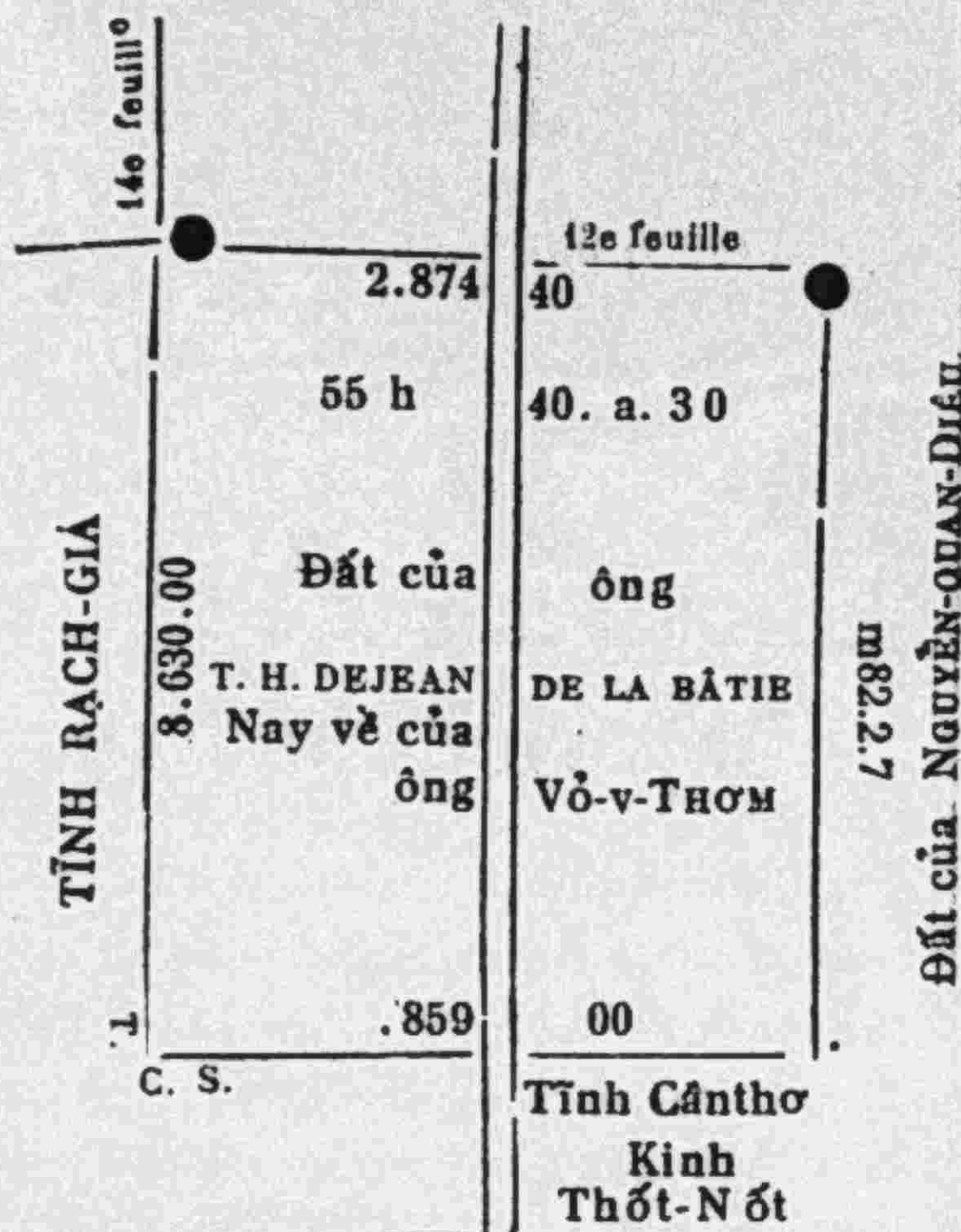
Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sống trong đất có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sớ đất khác kể cận với hai sớ ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Speidel đã bị nhà nước tịch thâu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giáo giá bán

Hai sớ ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn giạ.

Ai muốn mua hai sớ đất ấy xin gởi thư cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gởi cho sớ Nhứt trình An-hà tại Cán-thor mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rõ.

BÁN THUẬN MẠI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặt
1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng
Thanh-Phú, nguyên là làng Thanh-hòa
trung-nhi (Long-xuyên)

Có cần hỏi thăm đều chi thì gửi
thư cho ông Võ-văn-Thơ, Colon à
Cánthơ mà thương nghị.

Xin ghé mắt

Truyện Ngự-phụng-Lầu của Trần-văn-
Hương có để bán tại nhà in Hậu-giang
Cánthơ. Vậy xin đóng bang liếu vài cái
tiền lạng phí mua đọc giúp vui giây lát,
giải muộn thoãn cùng được vài canh.
Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau
thấy đều tẻ mà chưa!

Hãy mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!!
Giá mỗi cuốn là..... 0\$20
Ai mua nhiều tính giá rẻ hơn
1 cuốn giá..... 0\$20
50 cuốn giá..... 6\$50
100 cuốn giá..... 12 00

LÊ-KHANH-TRINH**Géomètre civil**

CANTHO-CHAUDOC

LEVÉ DE PLANS*Délimitation et Bornage***EXPERTISES****Ông Lê-khánh-Trinh****KINH-LÝ****Cantho-Chaudoc***Lãnh đạt điển thổ**Phân ranh hạng**Tương phân thổ sảng*

Công chuyên làm kỹ và mau lại giá nhẹ
Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

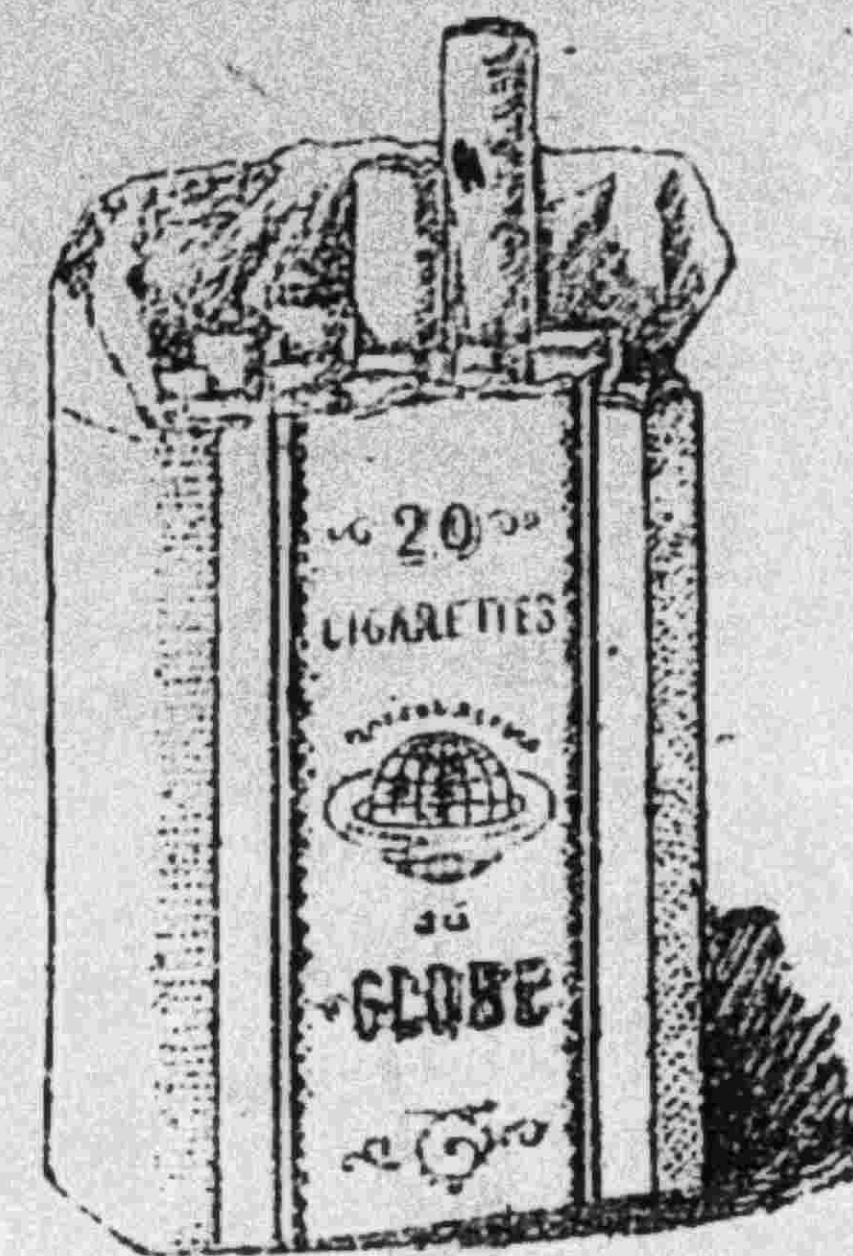
Phở cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà Ấn-quán,
Tại Cánthơ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mẫu-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-hành dâng cửa hàng rộng mở
Mấy sấm thêm, thấy thơ tin rờng,
Lãnh in chi thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-hồng,
[thiệp-tau.

Toa, số, bộ, làm cẩu ký lưỡng,
Chắc lại bên chẳng ưtrợng của người
Nói chi sách đóng thì thôi!
Lưng da, lưng bố, để đời ít hư.
Sách in sảng, tình từ, Kim Túy,
Tự điển cùng Sử ký Đại nam.
Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,
Cách thi hành án, thiệt làm rất hay.
Thước, viết nghiên sảng đây đủ hạng
Thiếu chi đâu giấy lạng, mực ngời;
Chuồn trao, nào phải những lời.
Sang chơi 1 chuyến xin mời các ông
Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,
Bồn quán nào dám phụ ý ai,
Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,
Miếng cho đẹp dạ Quý-ngài là hơn.
An-Hà Ấn Quán Bđ Saintenoy Cán-thơ.
Đón kính.

Thuốc điển hiện Globe

(TRÁI ĐẤT)

Có gói 10 điều

Có gói 20 điều

Hút đã ngon, để dành lâu được
không mốc, không mục.

Tại Hãng DENIS FRERES có trữ bán

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Géomètre civil

Longxuyen — Chaudoc — Sadec

ARPENTAGE

*Délimitation et Bornage***EXPERTISES****Ong Phan-van-Vang**

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGẠCH

LONGXUYEN-CHAUDOC-SADec

*Lãnh đạt điển thổ,**Phân giải hạng,**Tương phân thổ sảng,**Công chuyên làm kỹ**càng và tin giá nhẹ**Diễn chủ có cần dùng**xin viết thư thương nghị***LOI RAO**

Kính cùng lục-châu đăng rõ, tại nhà
in Hậu-Giang Cán-thơ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-chữ có
quyển thi hành như trường-tòa.

Sách này có 156 trường và có đủ kiện
yết thi, lời truyền rao, của ông DƯƠNG-
VĂN-MÊN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$ 00

Tiền gởi..... 0. 15

Xin viết thư đến nhà in Hậu-Giang
Cánthơ, mà mua.

Nhà máy xay gạo

TẠI CHÂU THÀNH CÁNTHƠ

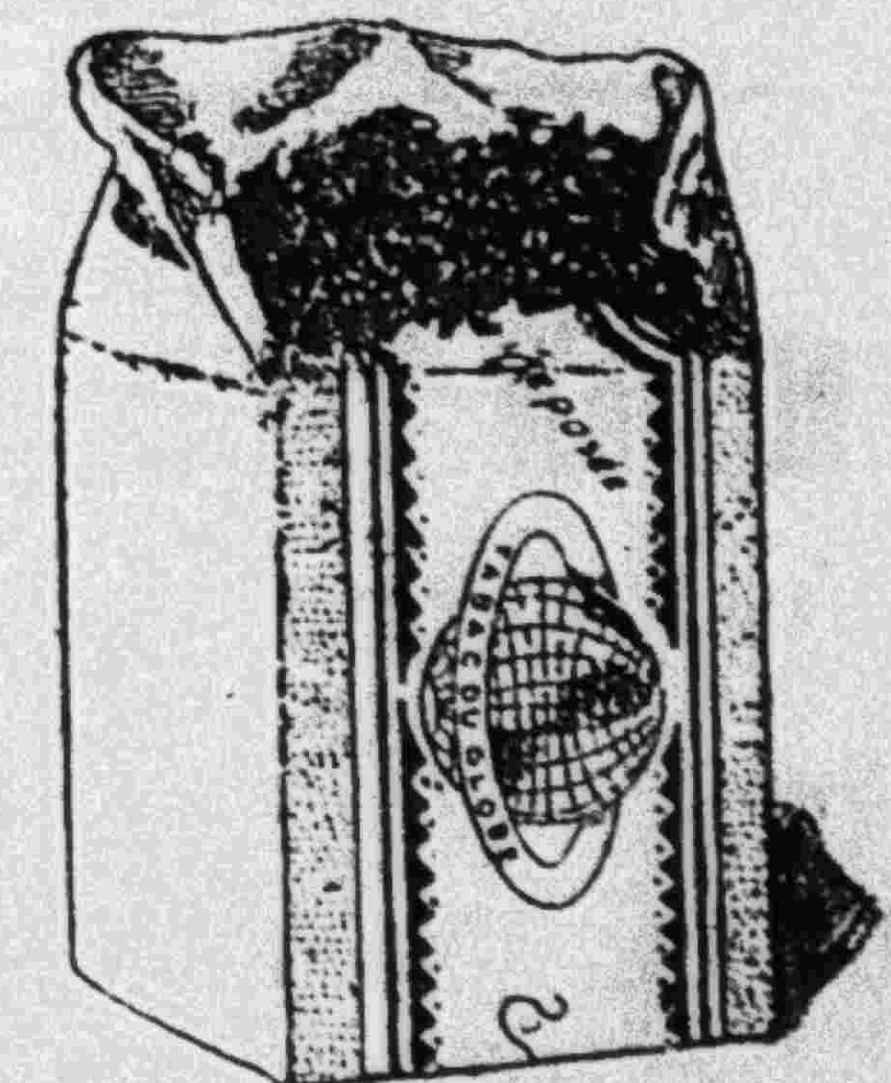
Tại nhà máy này có xay và trữ gạo
trắng, bán lẻ và bán tạ. Gạo xay ra có
nhiều hạng, tùy theo giá.

Trong lục-châu, chừ vị nào muốn mua
hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà
thương nghị.

Décortiquerie de Cantho.

Thuốc gói hiện Globe

(TRAI ĐẤT)

Mấy tay thường dùng thuốc đều cho
thuốc Gà-lốp là được, khói thơm, hút
không khô cổ.

Một mình hãng DENIS-FRÈRES có trữ
bán sỉ mà thôi.

HIỆU MÓI **Trần-Mạnh**

Ở đường mé-sông, đầu cầu tàu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-tây, đồ-hộp, thuốc bút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cá h kim-thời, vân vân.....

Kính cùng **Lục-châu Quán-tử**

Tiệm tôi mới lập, bán đủ cả thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi

Tôi có lãnh bán **CONTRE REMBOURSEMENT** cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chữ-tôn lập tức. Nói tóm lại đến là: chữ-tôn có cần dùng vật chi, ở tại **Cantho** có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chữ-tôn được vậy.

Xin chữ-tôn Quý-khách, trông tình đồng-ban, ra ơn chiền-cổ, giúp nhau, đừng mau lẩn-lỏ trong nỗi thương trường, thì ơn ấy rất nên thâm cảm-trưởng, thì ơn ấy rất nên thâm cảm-trưởng, thì ơn ấy rất nên thâm cảm-trưởng.

TRẦN-MẠNH kính cáo.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập—**Cantho**

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thấy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rỗng bột mì tây, mua tại hãng bán bột tốt có danh tại **Saigon**. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ kiếng có rộng nước kiếng lên

không dẫu, ruồi bâu không được lại khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiền-cổ giúp hạng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Cáo bạch

Có bán cảng viết "PORTE-PLUMES À RÉSERVOIR" ngòi viết bằng vàng thiết cao

"PLUMES EN OR CONTRÔLÉ"

không còi, không mòn.

Có khăn (AGRAF) một đầu thì lút viết, còn đầu kia thì viết chi

(PORTEMINE); có phụ thêm

1 hộp nhỏ đựng năm

cộng chi để thay. Cây viết

này nếu gìn giữ xài mười

năm không hư.

Xin đừng tưởng rằng

cây viết này giống theo

cây viết năm

cát, một đồng của khách-trú

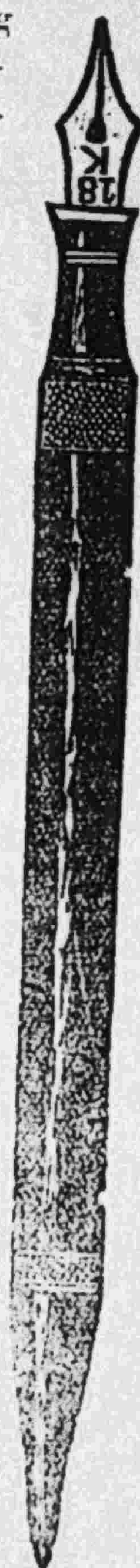
bán đó.

Mua về, nếu

xài không dẫu, không xứng đáng với đồng tiền thì trả lại. Bón hiệu sẽ trả tiền lại đủ.

Giá một cây là (có hộp, có compte-goutte) **4\$50**

Mua nguyên lỗ về bán lại càng tính giá nhẹ hơn nhiều.

Trữ bán tại nhà in An-Hà **CANTHO**

PHARMACIE SHANGHAI

TRÔNG RẪN THAY CON MẮT

Chủ nhơn **TRIỀU-CUONG**

Một tiệm lớn ở tại đường **Marins**, số 188—**Cholon**

Một tiệm mới ở tại đường **Galliéni**, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giày xe lửa **Saigon-Cholon** gần **Chợ Mới**)

Bón Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn «**Con Bướm Bướm**» làm tín, chừ quý vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «**Con Bướm Bướm**» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kéo làm thứ giả nòng vào thêm hại.

Bón Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà **M. THÁI-KY-SON**, ở đường **Pellerin** số 23-**Saigon** bán giùm giá của tiệm tôi, chừ quý vị ở trong **Lục-Châu** có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay sáng lòng gửi cách **Contre remboursement**. Còn tiền gửi về thần chủ phải chịu.

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Vưu-minh này trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc **Tự Thận** này là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bích các chứng thuốc **Thận** rất nề: dè dặt, theo thuốc này mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm bao đi tinh, nếu dể lâu ngày đường Ngạc quan hư xương mỏng hoải biến ra chứng **Trệ-khi** (đau giá) dùng thường thuốc này thì tráng hỏa cho mạnh môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giới:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không dẫu, giao cấu không nổi, mộng-mị đi-tinh cũng là đờn bà lạnh nơi từ cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc này công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thần thì hơn sức **Lộc-phụng**, thiệt là bổ thận hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bán hoàng thọ thấp, nhiệt sanh chứng ỉn lạnh, ngũ lâm, mới thì dài gât, lâu thì bất hoải đờn diên, hay là bởi đau sang độc mà uống nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phạt ti-vị hao thận phủ; dùng đến thuốc này cũng báng bởi bổ chơn ngon tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Mỗi lưng mỗi gối, nhứt tề xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuốc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần bằng rỗng, dùng thuốc này trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mệt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bên bởi tích trệ uhiên, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc này khai vị kiện ti châu thần an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt ngang trệ đờn khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích dài hạ, bạch dài hạ, đường kinh trời sục không chừn, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc này rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay dài đêm, xương cốt nổi mề, dùng đến thuốc này rất có tinh bồi thận, dân già tuổi cao chừn mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Nhu vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn này trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho dẫu 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mau mẽ hơn xưa thần thể tráng kiện, như: mấy ông già, bà cả khí huyết đờn suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng dẫu, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc này cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chừ quý vị có mua hãy nài cho dẫu hiệu **PHARMACIE SHANGHAI** và coi nhãn «**Con Bướm-Bướm**» mới là thiệt thuốc của Bón-Dược-Pông kéo làm thứ giả mạo

Các ông: Tới trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIA:

Mỗi hộp hai hoàn.....**1\$00**

HỒI DÔNG-BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
lắm rùng bằng nước mía.

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái mỗi lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuộc nữa.

Mua uống rồi mới biết.

SOCIÉTÉ

des

SUCRES ET RHUMS

Cantho (Cochinchine)

Muôn mua xin do nơi
HÃNG HẬU GIANG

DƯƠNG HẰNG

**Cantho, Saigon,
Bachieu, Soc Trang
Vinhlong**

Vậy mỗi lợi càng ngày về tay đông-chường

Lưu et a. n. p. g. u. e. i. p. a. i. n. o. u. s. a. v. a. n. t. p. u. b. l. i. c. a. t. i. o. n.
Cantho, le 19 Septembre 1919.
L'Administrateur